

Lavanta sadece bir Akdeniz bitkisi değildir

Автор(и): доц. д-р Иван Янчев, Аграрен Университет

Дата: 01.04.2016 Брой: 4/2016

Geçtiğimiz yıl Bulgaristan'da lavanta yetiştiriciliğinde gerçek bir patlama gözlemlendi. Lavanta yağının fiyatı kilogram başına 100 avroya ulaştı ve Bulgar lavantasının neredeyse %90'ı Fransa, Japonya ve İngiltere'ye ihraç ediliyor. Sonbaharda, vejetasyon dönemi sona erdikten sonra lavanta plantasyonlarını dikmeyi kaçıranlar için şimdi yeniden deneme zamanı. Bir kez daha dikkatinize, Tarım Üniversitesi'nden Doç. Dr. Ivan Yanchev'in bu güncel makalesini sunuyoruz; bu makale aynı zamanda "Bitki Koruma" dergisinin 7/2015 sayısının da konusuydu.

Dikim

En yüksek verim, dekara 2000 bitki düştüğünde – bitki başına yaklaşık 0.5 m² beslenme alanı – elde edilir. Sıra arası mesafe 100–120–140 cm, sıra üzeri bitkiler arası mesafe ise 35–40 cm'dir. Üçüncü yıldan sonra sıra üzerindeki bitkilerin sıklaşması onları yoğun ve sürekli bir yapıya

kavuşturur, bu da çiçek salkımlarının mekanik hasadını kolaylaştırır. Dikim, vejetasyon dönemi sona erdikten sonra – Ekim–Kasım aylarında – yapılır. Genel olarak sonbahar dikimi, ilkbahar dikimine göre daha yüksek bir tutma yüzdesi sağlar. İlkbaharda, olumsuz meteorolojik koşullar fide dikiminin gecikmesine ve dolayısıyla köklenmenin kötüleşmesine neden olabilir. Dikim, fidanları açık karıklara, kök boğazından 2–3 cm daha derine yerleştiren fide dikim makineleri ile yapılır. İşaretlemeye uyulması için düzeltme işlemleri hemen gerçekleştirilir. Dikimden hemen sonra bitkiler sıkıştırılır ve temizlenir. İlkbaharda, bitkiler büyümeye başladıktan sonra, kurumuş, tutmamış ve hasar görmüş olanlar sağlıklı ve taze dikim materyali ile değiştirilir.

Son yıllarda, lavanta Bulgaristan'da başlıca uçucu yağ bitkisi olarak yerini sağlamlaştırmıştır. Çiçek salkımları, parfümeri ve kozmetik endüstrisinde geniş uygulama alanı bulan uçucu yağ içerir. Hoş ve özgün aroması sayesinde insanların günlük yaşamına girmektedir.

Bulgaristan, lavantanın yetiştirilmesi için en uygun koşulları bulduğu dünyadaki yerlerden biridir. Yüksek verimliliği, yüksek yağ kalitesi ile birleşmektedir. Uluslararası parfümeri sektöründe Bulgar lavantası veya Bulgar lavanta yağı olarak bilinir. Özel bir budama gerektirmeyen ve ekonomik açıdan önemli hastalıkları olmayan kalıcı bir plantasyon olarak yüksek karlılığı ile lavanta, hayat standartlarını iyileştirmek amacıyla boş zamanlarında yetiştirmek isteyen farklı mesleklerden insanların dikkatini hızla çekmektedir.

Dekar başına 500–600 leva kar sağlayan yüksek ekonomik verimlilik, lavanta plantasyonları kurmanın motivasyonudur. Geçmişte stratejik ürünler arasında göz ardı edilen, yamaç bölgelerde arka planda kalan lavanta, bugün hem ovalarda hem de Dobruca'da varlık göstermektedir. Verimli topraklar ve yüksek kaliteli Bulgar çeşitleri, lavantanın üretim potansiyelini gerçekleştirmeyi mümkün kılmakta ve yetiştiriciliğine yönelik önemli bir ilgi uyandırmaktadır.

Lavanta Akdeniz kökenli bir bitkidir. Doğal olarak Avrupa'nın güney kesimlerinde, Kuzey Afrika'da ve Arap Yarımadası'nın bazı bölgelerinde bulunur. Biyolojik özellikleri, çeşitli toprak ve iklim koşullarında ve 0 ila 1000 m rakımlı alanlarda yetiştirilebilmesi ile kendini gösterir.

Lavanta ılıman iklim seven ve aynı zamanda kışa dayanıklı bir bitkidir. Sıcağa olan yakınlığı, tomurcuk oluşumu – çiçeklenme aşamaları ile ilgilidir; bu dönemde güneş altında 40–50 dereceye varan yüksek sıcaklıklar yağ sentezini artırırken, soğuk aylardaki dinlenme durumunda çalılar eksi 30 dereceye kadar dayanabilir, bu da lavantayı Bulgaristan'ın eşsiz ikliminde yüksek verim ve yüksek kaliteye sahip benzersiz bir bitki yapar. Lavanta bal verici bir bitkidir ve bal arısı onun ana tozlayıcısıdır, bu da vejetatif çoğaltımını, yani özgün Bulgar çeşitlerinden alınan çeliklerin köklendirilmesi yoluyla etkiler. Lavantanın olanakları hakkında okuyan veya bilgi alan herkes, 5, 10 veya 15 dekar büyüklüğünde küçük bir lavanta plantasyonu kurmak için ne gerektiğini kendine sormaktadır? Cevap ise, bu büyüklükte bir alanın yaklaşık on yıllığına mülkiyetine sahip olmaları veya kiralamaları gerektiğidir. Alanlar düz veya eğimli arazilerde olmalı, su tutmamalı ve koyu renkli toprak tiplerine ait olmalı, tuzluluk, asitlik vb. normal parametrelerden sapma göstermemelidir – bunun için bir uzmanla istişare gereklidir. Herkesin yapabileceği şey, araziyi

çalılardan, taşlardan, ağaçlardan ve diğer atıklardan temizlemek, alanı düzleştirmek ve iki kez sürmektir – ilki 20–25 cm, ikincisi 30–35 cm derinliğe. İlk sürümden sonra, sırasıyla 50 ve 20 kg/da oranında fosfor ve potasyumlu gübrelerle rezerv gübreleme yapılır. Dikime kadar alanlar, nem durumlarına bağlı olarak kültivatör veya diskaro ile yabancı otlardan arındırılarak temiz tutulur.

Yedi Bulgar çeşidinden, esneklikleri ve yüksek yağ kaliteleri nedeniyle çoğu plantasyon Sevtopolis, Druzhba ve Yubileyna çeşitleri ile kurulmaktadır. Dikim materyali temini, çeşidin özgünlüğünü ve saflığını garanti edebilen sertifikalı bir üreticiden sağlanmalıdır. Daha fazla güvence için, ilgili üreticinin ana plantasyonu ile tanışma arzusunu ifade edin ve onun büyüklüğüne ve durumuna dayanarak üreticinin kapasitesini değerlendirin. Bir ana çalıdan 150 kaliteli çelik elde edilebilir ve bir dekar plantasyon için 2000 köklü çeliğe ihtiyaç vardır. Dikim materyali ticareti yapabilmek için, üreticinin sırasıyla 150-200 dekar alan için 300.000 ila 400.000 çelik üretmesi gerekir, bu da yalnızca bir yıllık sürgünlere sahip yaklaşık 3000 budanmış ana çalıya sahip olmanın zorunlu olduğu anlamına gelir. Bunlar orta ölçekli bireysel üreticilerin potansiyel kapasiteleridir.

Tam metni, "Bitki Koruma" dergisinin 7/2015 sayısında veya burada "Konu" bölümü altında okuyabilirsiniz.